

wonen
werken
bezinnen

✠ — Klooster
Sint Agatha

Plan voor de (her)bestemming
van Nederlands oudste klooster,
2016 - 2017

Klooster van verleden, heden *én* toekomst

Wonen en/of werken in een klooster?

Het klooster van Sint Agatha, gelegen 20 km ten zuiden van Nijmegen, heeft ruimte voor mensen die op het kloosterterrein willen wonen en/of werken. In deze brochure vindt u onze plannen voor aanvullende bestemmingen en de visie die daaraan ten grondslag ligt.

➤ *Heeft u interesse om te participeren in de toekomst van het klooster of behoefte aan nadere informatie, dan nodigen we u van harte uit om contact op te nemen via: info@kloostersintagatha.nl*

Handgeschreven Bijbeltje uit de
kloosterbibliotheek van Sint Agatha
(Parijs, 13^e eeuw)

Inhoudsopgave

Ten geleide	p. 7
1. Situatieschets	p. 8
Geschiedenis vanaf 1371	
Het klooster anno 2016	
2. Conceptbeschrijving	p. 12
Wat is een klooster?	
Kloosterleven in Sint Agatha	
Klooster van de toekomst	
3. Sint Agatha, klooster van de toekomst	p. 18
Wonen	
Werken	
Bezinnen	
De Kruisheren	
Erfgoedcentrum Nederlands Kloosterleven	
Overzicht locaties / oppervlaktes	
Organisatie en financiën	
Kloosterleven, verleden, heden en toekomst	
Pioniersplek	

Ten geleide...

Wie het dorp Sint Agatha (gemeente Cuijk) nadert, ziet het van verre liggen: het Kruisherenklooster met zijn spitse kerktorentje. Het werd gesticht in 1371 en is het oudst bewoonde klooster van Nederland. Het gebouwencomplex bevat talrijke herinneringen aan bijna 650 jaren kloosterleven, waarbij het embleem van de Kruisheren eruit springt: een rood-wit gelijkarmig kruisje. De gevel van het klooster is versierd met het wapen van de orde. Onder het kruisje staat geschreven *In cruce salus*, te vertalen met: in het kruis is er heil.

De combinatie van kruis en heil roept regelmatig vragen op. De Kruisheren brengen hiermee onder de aandacht dat het leven zijn schaduwzijden kent, maar nooit zonder uitzicht hoeft te zijn. Het embleem maakt eveneens duidelijk dat het in Sint Agatha gaat om de

woonplaats van een christelijke kloostergemeenschap. De kloosterorde van de Kruisheren is een gemeenschap van reguliere kanunniken, rond 1210 ontstaan nabij Luik.

De weerbarstigheid van het leven tekent ook de geschiedenis van het kloostercomplex. Tijden van bloei zijn afgewisseld met tijden van verval of verdrukking; het klooster heeft grote veranderingen doorstaan. Dat geeft moed nu er opnieuw een transformatie gaande is. De Kruisheren hebben, zoals andere orden en congregaties in Nederland, te maken met een sterke daling van het aantal leden. Hoe zal het klooster uit deze tijd tevoorschijn komen? Als eigenaar zoeken we naar aanpassingen die het complex toekomst geven, terwijl zijn kernwaarden behouden blijven.

Stichting Sint Aegten

Jan Peters sj, voorzitter
Marga Arendsen, directeur

1. Situatieschets

Geschiedenis vanaf 1371

Het klooster van Sint Agatha is het enige Nederlandse klooster dat sinds de middeleeuwen als zodanig functioneert. Het gebouwencomplex is exemplarisch voor de kloostergeschiedenis in ons land. Alle *ups and downs* van het kloosterleven hebben hier sporen nagelaten in de gebouwen, de tuinen, de collectie (kunst)historische voorwerpen, het archief en de oude kloosterbibliotheek.

In 1371 kwamen er Kruisheren naar Sint Agatha, die naast de reeds bestaande kapel een klooster bouwden. Het kloosterarchief vertelt hoe zij zorgden voor de eredienst in de kapel en boeken schreven. Met hun *scriptorium* droegen de Kruisheren bij aan kunst en cultuur in de regio. Ook namen zij het voortouw bij de ontginning van het omliggende landschap. In de 15^e eeuw onderging het klooster de invloed van de Moderne Devotie, een religieuze vernieuwingsbeweging ontstaan rond de rivier de IJssel.

Vanaf de 16^e eeuw zat er voor de Kruisheren voorlopig niets anders op dan trachten te overleven binnen de protestantse republiek. Hoewel kloosters in principe verboden waren, wisten zij stand te houden. Toen in 1840 het tijt keerde en het klooster weer bestaansrecht kreeg, was er nog maar een enkele bewoner over. Net op tijd brak voor het Nederlandse kloosterleven een volgende bloeiperiode aan. De Kruisheren sloegen nieuwe wegen in, met de zorg voor middelbare scholen in Uden en Amersfoort, en met activiteiten in andere werelddelen. Sint Agatha werd als oudste klooster het 'moederhuis' van de orde en opleidingshuis.

Vanaf 1960 kwam aan deze bloeiperiode een einde. Het aantal kloosterbewoners nam in snel tempo af en voor delen van het gebouwencomplex werden nieuwe functies gezocht.

Gouache door A. von Geusau, ca. 1880

Kloostertuin

Archief- en bibliotheekdepot

Woonruimte Kruisheren

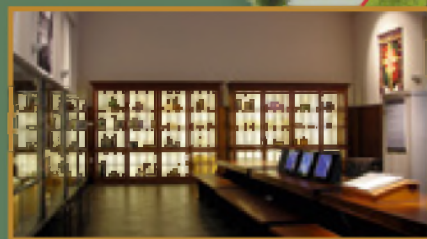
Kloosterkerk

Atelier

Bezoekerscentrum

Erfgoedcentrum Nederlands Kloosterleven
Ontmoetingsruimtes

Het klooster anno 2016

Anno 2016 worden oost- en zuidvleugel van het kloostercomplex bewoond door de Kruisheren. De westvleugel is in gebruik als Erfgoedcentrum Nederlands Kloosterleven. Ruim 100 orden en congregaties brengen hier hun archieven, publicaties en historische voorwerpen onder. Het poortgebouw van het klooster is ingericht als bezoekerscentrum voor gasten en passanten. Eén van de voormalige veestallen op het terrein is door Kruisheer Edgard Claes omgebouwd tot boekbindersatelier. De kloostertuin is dagelijks geopend voor wandelaars.

Het eigendom van het klooster is in 2004 overgedragen aan de Stichting Sint Aegten. De eigenaar staat voor de taak om het gebouwencomplex toekomstbestendig te maken. Een eerste stap in dat traject was in 2006 de vestiging van het Erfgoedcentrum Nederlands Kloosterleven. Maar inmiddels is er meer ruimte vrijgekomen.

Dit document heeft als doel om een concept te formuleren dat richting geeft bij het zoeken naar aanvullende functies. Een concept ontstaat door goed naar de locatie te kijken, te leren van het verleden, te luisteren naar betrokkenen en rekening te houden met ideeën die vandaag de dag opgang doen. Een concept vormt een 'stip op de horizon' en kan met anderen gecommuniceerd worden op zoek naar concrete invullingen.

Een concept is ook de eerste stap in een ondernemingsplan. Kloosters zijn van oudsher terughoudend ten aanzien van marktmechanismen en dat geldt ook voor Sint Agatha. Toch biedt een bedrijfsmatige aanpak op dit moment handige instrumenten. Een klooster is een kwetsbare mengeling van private en publieke functies: enerzijds een woonomgeving, anderzijds werkplaats en gastenverblijf. De verschillende functies hebben elk hun doelgroepen, kosten en baten.

2. Conceptbeschrijving

Wat is een klooster?

De visie voor het erfgoedcomplex in Sint Agatha concentreert zich op het begrip 'klooster'. Om te kunnen bouwen aan het 'klooster van de toekomst' is een korte en krachtige werkdefinitie opgesteld:

Een klooster is een plaats van aandacht voor de zin van het bestaan, met wortels in een religieuze traditie en met drie kernactiviteiten: wonen, werken en bezinnen.

Een klooster combineert de activiteiten van alledag met bezinning en focust op de vraag wat er in het leven werkelijk toe doet. Van oudsher wordt deze vraag beantwoord met respect voor alles wat leeft, met eenvoud en een duurzaam gebruik van middelen, met gastvrijheid en solidariteit. Een religieuze traditie geeft vormen aan de verbondenheid van individu en groter geheel.

Kloosterleven in Sint Agatha

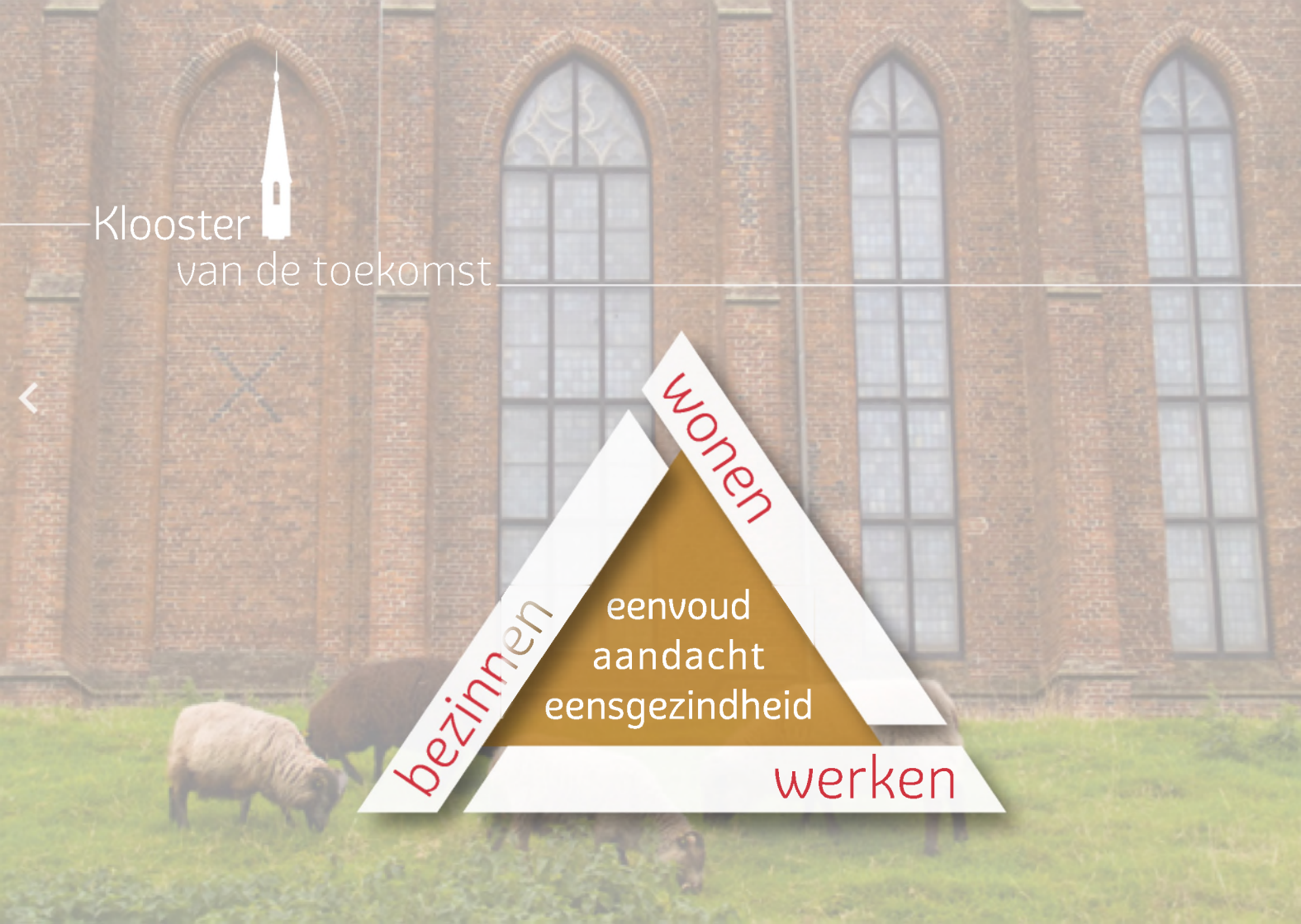
Kloosterleven in Sint Agatha

Met welk doel zijn sinds 1371 mannen ingetreden bij de Kruisheren van Sint Agatha? Wat hoopten zij er te vinden? Op zoek naar de betekenis van hun leven plaatsten zij zichzelf binnen een religieuze traditie die zijn sporen verdiend had. Hun kloosterregel verwoordt als doel: "Een van hart en ziel op weg naar God." Eensgezind leidden de Kruisheren in Sint Agatha een leven van bidden en werken.

De Kruisheren beschrijven hun leefwijze met de drieslag 'cultus, caritas, communio'. De Latijnse woorden worden vertaald met: eredienst, dienstverlening en gemeenschapsleven.

In meer gangbare woorden kun je zeggen dat het kloosterleven in Sint Agatha bestaat uit bezinnen, werken en wonen. Deze kernactiviteiten gaan samen met kernwaarden: aandacht, eenvoud en eensgezindheid. Waarden en activiteiten vormen een geheel. Elke bewoner van het klooster probeert op zijn eigen manier om de kernwaarden en -activiteiten te (be)leven.

Klooster van de toekomst

Klooster van de toekomst

Er bestaan verschillende vormen van kloosterleven: actief of beschouwend, in strenge afzondering of werkzaam 'in de wereld'. De Kruisheren typeren hun leefwijze als *vita mixta*: een mengvorm van beschouwing en activiteiten buiten de kloostermuren. Het kloosterleven in Sint Agatha kan, met mitsen en maren, symbool staan voor het kloosterleven zoals dat ook elders in Nederland werd en wordt geleefd. Mede vanwege de exemplarische geschiedenis van het klooster vestigden de orden en congregaties hier hun gezamenlijke Erfgoedcentrum Nederlands Kloosterleven.

> Het erfgoedcomplex van Sint Agatha is al bijna 650 jaar toegewijd aan het kloosterleven. Deze toewijding was niet alleen leidend voor het verleden, we kiezen haar ook voor de toekomst. Nieuwe functies worden gezocht rond de kernwaarden en kernactiviteiten die het kloosterleven typeren. Sint Agatha wil, behalve oudste klooster van Nederland, ook 'klooster van de toekomst' zijn.

Als tegenwicht in een leefwereld vol afleiding en een niet aflatende informatiestroom, zoeken mensen in de huidige samenleving naar plaatsen en momenten van rust en aandacht. De kernwaarden van het klooster van de toekomst sluiten bij deze ontwikkeling aan. De eenvoudige en sobere leefwijze van kloosterlingen past bij de hedendaagse brede belangstelling voor duurzaam handelen. De eensgezindheid en solidariteit waaraan kloosterlingen voorrang proberen te geven, vormen een tegenwicht voor de leegte die velen ervaren in een samenleving gericht op zelfverwerkelijking, prestaties en assertiviteit. Het klooster van de toekomst staat met beide benen in de samenleving. Het biedt ruimte aan wie naar stilte en reflectie zoeken, om van daaruit verder te leven en te werken.

3. Sint Agatha, klooster van de toekomst

Het klooster van de toekomst: wonen

In een klooster staat het gewone dagelijkse leven centraal; bewoning is daarom een primaire functie.

> Klooster Sint Agatha heeft ruimte voor ca. 10 bewoners die het kloosterleven ter harte gaat; die vanuit waardering voor de traditie op hun beurt de toekomst mee vorm willen geven.

De bewoners in het klooster van de toekomst zijn, net als in het verleden, volwassen personen die ervoor kiezen om te wonen op een stille plaats, die uitnodigt tot aandacht en reflectie. Een verschil met het verleden is dat zij deze keuze maken op individuele basis, voor lange of voor beperkte tijd, zolang zij deze leefwijze aantrekkelijk vinden. Zij zijn financieel zelfstandig. Ze kunnen werkzaam zijn binnen het kloostercomplex, daarbuiten, of hun werkzame leven reeds hebben afgesloten. De bewoners beschikken over eigen voorzieningen in de vorm van woonkamer, slaapkamer, douche/toilet en een keuken. De voorzieningen zijn eenvoudig, passend bij een klooster, geschikt voor

een- of tweepersoonshuishoudens, met een huurprijs die bereikbaar is voor verschillende inkomensgroepen. Het klooster beschikt over grotere ruimtes die gezamenlijk gebruikt kunnen worden.

Het klooster van de toekomst lijkt op de oudste kloosters die we uit de geschiedenis kennen: een groep mensen die ieder voor zich kozen voor een rustige woonplaats, voor een zekere afstand tot de 'waan van de dag', om scherper te leren zien wat er toe doet in het leven. Ze gingen in elkaars nabijheid wonen om elkaar te versterken en om praktische zaken te delen. Het klooster van de toekomst sluit ook aan bij een recente ontwikkeling, waarin mensen rond gedeelde interesses collectieven vormen, zowel virtueel als feitelijk. De bewoners in het klooster van de toekomst delen hun betrokkenheid bij de kloostertraditie. Zij waarderen een leef sfeer die bezinning mogelijk maakt. Ieder draagt met zijn of haar eigen mogelijkheden bij aan het behoud van het klooster.

Iconenatelier Liesbeth Smulders

Het klooster van de toekomst: werken

Kloosters worden geassocieerd met rust, maar dit laat onverlet dat de meeste kloosterlingen hard werken, binnen of buiten het kloostercomplex. Het klooster van Sint Agatha was altijd zelfvoorzienend en ook in het klooster van de toekomst zal er gewerkt moeten worden.

> Aansluitend bij de geschiedenis en bij de praktische situatie liggen drie vormen van werkzaamheden voor de hand: ambachten, bezinningsactiviteiten en de ontvangst van gasten.

Typisch kloosterlijke ambachten focussen op primaire levensbehoeften en op cultuur en er is altijd sprake van kleinschaligheid. Goed voorstelbaar zijn activiteiten op het snijvlak van kunst en religie en op het terrein van duurzame voedsel- of kledingproductie. Verschillende ambachten kunnen elkaar aanvullen en versterken. Naast productie gaat het bij voorkeur eveneens om kennisoverdracht in de vorm van cursussen of opleidingsplaatsen.

Hedendaagse werkzaamheden op het terrein van bezinning en reflectie zijn bijvoorbeeld een praktijk als geestelijk verzorger, mediator of coach, een filosofische praktijk en/of ritueelbegeleiding. Het klooster is tevens geschikt als studielocatie.

De ontvangst van gasten sluit aan bij de gastvrijheid die kloosters eigen is. Veel kloosters hebben voor mensen die stilte en verdieping zoeken mogelijkheden voor tijdelijk verblijf. Het klooster in Sint Agatha beschikt over een bezoekerscentrum met eenvoudige horeca en ook zijn er vergaderzalen. Uitbreiding van deze activiteiten behoort tot de mogelijkheden.

< Het kloostercomplex heeft locaties die voor bovengenoemde activiteiten geschikt kunnen worden gemaakt. De eigenaar zoekt ondernemers die bij willen dragen aan de ontwikkeling van Sint Agatha als klooster van de toekomst.

Hierbij wordt ook gedacht aan organisaties die mensen met een beperking een passende werkomgeving bieden.

Het klooster van de toekomst: bezinnen

Centraal gebouw van ieder kloostercomplex is de kloosterkerk: plaats van gebed, aandacht en bezinning. Het klooster van Sint Agatha is geworteld in de christelijke traditie. Het werd gesticht al lang voordat er sprake was van een scheiding tussen katholieken en protestanten. Na de Reformatie behoorden de Kruisheren tot de katholieke kerk. Tot de tweede helft van de vorige eeuw kwamen andere religieuze stromingen in Sint Agatha nauwelijks in beeld.

Hoe anders is de huidige situatie. Slechts een minderheid van de Nederlanders is actief binnen een religieuze traditie. Degenen die bij zo'n traditie betrokken zijn, beseffen dat dit er één is te midden van andere. Velen ontwikkelen hun eigen levensovertuiging en rituelen, daarbij al dan niet gebruik makend van het aanbod uit meer traditionele stromingen. Levensbeschouwingen kijken bij elkaar over de schutting en 'lenen' aantrekkelijke elementen. Wat betekent dit alles voor 'het klooster van de toekomst'?

➤ Het klooster van de toekomst in Sint Agatha hecht aan zijn christelijke wortels. Het wil op zijn beurt een doorgeefluik zijn van de 'schatten' uit deze traditie

aan volgende generaties. Dit niet in tegenstelling tot andere levensovertuigingen, maar in contact en uitwisseling daarmee.

De kloosterkerk blijft een plaats van bezinning, gebed, vieringen, rituelen en culturele activiteiten, van bewoners en van andere gebruikers. De kerk wordt dagelijks opengesteld voor ieder die er graag even naar binnen loopt.

De kloostertuin van Sint Agatha is in de wijde omgeving bekend als plaats van stilte, rust en schoonheid van de natuur. De tuin is van zonsopgang tot zonsondergang toegankelijk en trekt jaarlijks vele duizenden bezoekers.

Het klooster beschikt over ruimtes voor groepen die willen reflecteren over hun leven of hun werk, over kunst, cultuur of religie, over een organisatie of gebeurtenis. Mensen en organisaties vinden hier een plek om tijden van drukte af te wisselen met momenten van reflectie. Het klooster functioneert bijna 650 jaar als plaats van bezinning en wil deze functie ook in de toekomst voortzetten.

Het klooster van de toekomst: de Kruisheren

Het klooster van Sint Agatha is een Kruisherenklooster. De Kruisheren maakten en maken het kloostercomplex tot wat het is. De eenvoud, tolerantie, gastvrijheid en aandacht die veel bezoekers zozeer waarderen, behoren tot de kern van hun spiritualiteit. De betrokkenheid van de Kruisheren is ook voor de toekomst belangrijk, al zal de vorm daarvan verschillen van die uit de afgelopen eeuwen, toen ca. 70 Kruisheren het hele complex bevolkten.

Sint Agatha is voor de Kruisheren het 'moederhuis'. Het klooster neemt niet alleen in de Nederlandse geschiedenis een unieke positie in, maar ook binnen de orde. Mede om deze reden is in het klooster het

bestuursapparaat van de Europese provincie gevestigd. De huidige bewoners nemen in de komende jaren besluiten over hun toekomst. We streven ernaar dat tenminste enkelen van hen in het klooster blijven wonen.

Het aantal Kruisheren in Europa is klein geworden; de meest vitale gemeenschappen van de orde bevinden zich momenteel in Indonesië en in Congo. Het klooster van Sint Agatha herbergt de oudste bronnen van hun spiritualiteit en geschiedenis. Het is denkbaar dat Kruisheren uit andere werelddelen tijdelijk in Sint Agatha verblijven voor studie naar de wortels van de orde.

Studiezaal Erfgoedcentrum

Het klooster van de toekomst: Erfgoedcentrum Nederlands Kloosterleven

In 2006 is in de westvleugel van het kloostercomplex het Erfgoedcentrum Nederlands Kloosterleven geopend. Het centrum bewaart en ontsluit de geschiedenis van het Nederlandse kloosterleven. Het laat zien hoe kloosterlingen door alle eeuwen heen hebben gebeden, gewerkt en gewoond.

Niet alleen de Kruisheren maar ook andere klooster-gemeenschappen in ons land hebben sinds de jaren 1960 te maken met een sterk dalend ledental. Veel orden en congregaties sluiten momenteel hun laatste vestigingsplaatsen in Nederland. Om te voorkomen dat hun archieven, bibliotheken en voorwerpencollecties verloren zouden gaan, vestigden zij in 'het oudste klooster van Nederland' gezamenlijk het Erfgoedcentrum. Het centrum beschikt over een nieuw gebouwd archiefdepot, kantoren, studiezaal, vergaderzalen en tentoonstellingsruimte. Meer dan 100 orden en congregaties doen mee. Samen brengen zij zo'n 6.000 strekkende meter archief- en bibliotheekmateriaal naar Sint Agatha en 5.000 histori-

sche voorwerpen. De catalogi en archiefinventarissen van het centrum zijn via de website te raadplegen (www.erfgoedkloosterleven.nl). Het erfgoed kan worden bekeken in de studiezaal en in wisselende tentoonstellingen.

Het Erfgoedcentrum is zich bewust van de unieke historie van het Kruisherenklooster en van de bijzondere kloostergeschiedenis van de regio. In de periode waarin elders in Nederland kloosters verboden waren (ca. 1600-1800), vonden verschillende kloosterorden hun toevlucht in katholieke enclaves in Noordoost-Brabant. Daardoor zijn momenteel bijna alle oudste kloosters van Nederland in Noordoost-Brabant te vinden. Het Erfgoedcentrum brengt dit bijzondere gegeven van de regio onder de aandacht van inwoners en bezoekers. Het centrum werkt hierbij samen met de andere locaties, waaronder het Religieus Museum in het Birginitessenklooster van Uden en het Nederlands Carmelitaans Instituut in Boxmeer.

Overzicht locaties / oppervlaktes

Wonen

Oost- en zuidvleugels,
 $450 \text{ m}^2 \times 3 = 1350 \text{ m}^2$
(incl. 200 m^2 pandgangen)

Werken / bezinnen

Kloostertuin, ca. 2 ha
(waarvan de helft landbouwgrond)

Werken

Schuur, 200 m^2

Werken

Schuur, 400 m^2
(incl. 120 m^2 atelier)

Horeca

Poortgebouw, 170 m^2

Bezinnen

Noordvleugel, 400 m^2
(kerk en sacristie)

Werken / bezinnen

Westvleugel,
 $750 \text{ m}^2 \times 3 = 2.250 \text{ m}^2$

Depot, $360 \text{ m}^2 \times 2 = 720 \text{ m}^2$

Organisatie en financiën

Het traject van (her)bestemming wordt ontwikkeld door de eigenaar van het kloostercomplex, de Stichting Sint Aegten. De dagelijkse uitvoering van het traject is door het stichtingsbestuur toevertrouwd aan een werkgroep. Het traject van herbestemming geschiedt in overleg met de huidige gebruikers van het kloostercomplex en met vertegenwoordigers van de gemeente Cuijk en de provincie Noord-Brabant.

Het eigendom van het kloostercomplex blijft ook in de toekomst bij Stichting Sint Aegten, die afspraken maakt met de verschillende gebruikers over hun activiteiten, rechten en plichten. De stichting functioneert als bewaker van het concept 'klooster van de toekomst' en als waarborg voor de samenhang tussen de verschillende functies en gebruikers. Stichting Sint Aegten ziet het bewerkstelligen van

een heldere communicatiestructuur, zowel intern als ten opzichte van derden, als onderdeel van de herbestemmingsopdracht.

Stichting Sint Aegten is door de fiscus aangemerkt als ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling) en heeft als zodanig een publicatieplicht van zijn jaarrekeningen. Daarin wordt de huidige exploitatie van het kloostercomplex verantwoord. Deze exploitatie is kostendekkend. De financiële opgave van de herbestemming is om ook in de toekomst voor een kostendekkende exploitatie te zorgen. Dit betekent dat op termijn de nieuwe functies op het kloostercomplex jaarlijks een bedrag van ca. € 90.000 moeten opbrengen. Bij dit bedrag wordt uitgegaan van eenvoudige investeringen en zoveel mogelijk hergebruik, in lijn met de kernwaarden van het kloostercomplex.

Kloosterleven

verleden, heden én toekomst

- ▶ Plaats van aandacht voor de zin van het bestaan
- ▶ Wonen, werken & bezinnen
- ▶ Volwassen bewoners die kiezen voor stilteplek
- ▶ Werkzaamheden ten dienste van levensonderhoud en samenleving
- ▶ Bezinning op het leven van alledag
- ▶ Gastvrijheid
- ▶ Eensgezindheid, gemeenschapszin, solidariteit
- ▶ Eenvoud en kleinschaligheid

Verleden

- ▶ Religieuze instituten
- ▶ Mannen of vrouwen
- ▶ Permanent
- ▶ Rooms-katholiek
- ▶ Individueel juridisch en financieel afhankelijk
- ▶ Woonruimtes zonder zelfstandige voorzieningen
- ▶ Hiërarchisch

Toekomst

- ▶ Plaatsen van bezinning
- ▶ Mannen en vrouwen
- ▶ Tijdelijk of permanent
- ▶ Oecumenisch
- ▶ Individueel juridisch en financieel zelfstandig
- ▶ Woonruimtes met zelfstandige voorzieningen
- ▶ Coöperatief

Pioniersplek voor het klooster van de toekomst

In de afgelopen jaren is in de samenleving de aandacht voor bezinning, reflectie, meditatie, duurzaamheid, solidariteit en gemeenschapszin toegenomen. Van daaruit ontwikkelen zich her en der 'pioniersplekken', die met innovatieve activiteiten proberen om bezinning en moderniteit te verbinden. Verschillende van die initiatieven grijpen terug op het kloosterleven. Projecten die van de pers de nodige aandacht kregen zijn Nijkleaster in Jorwerd en het Kleiklooster in de Amsterdamse Bijlmer.

Een pioniersplek wordt op basis van een concept stapsgewijs opgebouwd. Na iedere stap vindt een evaluatie plaats. Dit biedt de mogelijkheid om enerzijds op korte termijn te starten en anderzijds kwesties die om een langere besluitvorming vragen de benodigde tijd te gunnen. Elke stap dient te passen in het concept. De tussentijdse evaluaties helpen om het concept te verfijnen en waar nodig bij te stellen.

Als één plek in aanmerking komt om te dienen als pioniersplek voor het 'klooster van de toekomst', dan is dat Sint Agatha, de enige plaats in Nederland waar kloosterleven al sinds de middeleeuwen vorm krijgt.

Stichting Sint Aegten

Kloosterlaan 24

5435 XD SINT AGATHA

info@kloostersintagatha.nl

www.kloostersintagatha.nl

tel. 0485 - 311 007